

Viastr, -lestou

4*19

TOMÁŠ SLAVATA
SLOVÁCKÝ ROK
VLADIMÍR MRÁZ
SRÍ LANKA

V ceně mám
i opraváře, to mi
nikdo neodpáře.
Žijte si.

3 BALÍČKY POJIŠTĚNÍ MAJETKU NABITÉ VÝHODAMI.

Vybrat si vhodné pojištění majetku je teď ještě
snadnější. A to nejen díky výhodám, kterými jsou
naše balíčky doslova nabité. Co třeba **spolehlivý
řemeslník přímo k Vám domů?**

MůjDomov

Allianz

na začátek

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Moc dobře si pamatuji, když jsem každodenně vedl firmu, jak na mě doléhaly okamžiky, kdy bylo potřeba vyřešit problém z oblasti, které třeba já osobně tolik nerozuměl. A taky si moc dobře pamatuji, jak se vše nakonec krásně vyřešilo díky spolupracovníkům, protože jsme byli schopni dát naše individuální znalosti, dovednosti a talenty dohromady. Firma obecně je velmi komplexní organismus s nejrůznějšími oblastmi, které musí fungovat, aby všechno klapalo. To se však stane jen v případě, když lidé, kteří v ní jsou, spolupracují a nesnaží se uspět tím, že porazí druhého.

Do firmy jsme si svoje kolegy vybírali, ve společnosti ale žijí lidé s různými talenty a pohledy na svět. Tím větší roli v ní hrají schopnosti empatie, naslouchání si a vzájemného pochopení. Bohužel stále víc vnímám, že lidé přestávají cítit sounáležitost. Nechápu, že jeden bez druhého jsme nic. Prožíváme pocit oddělenosti a podle mě jej paradoxně ještě podporuje obrovská revoluce komunikačních technologií. Mobily, tablety, internet, sociální sítě, všechny možné komunikační aplikace, chaty... Mají nám komunikaci vylepšit, zjednodušit, jenže můj osobní pocit je často přesně opačný. Vytrácí se snaha pochopit druhého. Ve virtuálním světě pozorujeme dramatické zhrubnutí komunikace a rozdělení na „my“ a „oni“. Na sociálních sítích se „kamarádíme“ s lidmi, kteří svět vidí

podobně, tím ale ztrácíme kontakt s dalšími, kteří jsou jiného názoru. Žijeme v sociální bublině, okrádáme se o rozšiřování obzorů, přestáváme umět konstruktivně diskutovat, kriticky myslet a vnímat se. Přicházíme o kouzlo neverbální komunikace, kdy z řeči těla, mimiky a gest vyčteme o druhém násobně víc než ze slov. Připravujeme se o šanci druhého lépe pochopit a prosazujeme svůj pohled na věc bez toho, aniž bychom si skutečně vzájemně naslouchali.

Při komunikaci na sociálních sítích nebo internetu obecně není od věci myslet na to, že na druhé straně je člověk. Snažme se tedy nedělat druhému to, co nechceme, aby druhí dělali nám. Já osobně však doporučuji zásadně omezit život ve virtuálním světě a vrátit se, i v rámci zachování vlastního duševního zdraví, k fyzickému kontaktu. Protože, zvláště pokud máme sociální sítě zapnuté na mobilu, valí se na nás denně přehřelé podněty, které z převážné části ani nepotřebujeme. Naprosto zásadní je pak snaha naslouchat si srdcem. Ne si už v hlavě předem připravovat vlastní repliku, zatímco druhý vysvětluje svůj názor. To není vzájemná komunikace, to je překřikování se.

Mluvme s lidmi, ne o lidech. A raději si spolu zajdeme na pivo.

Držte se!

vlastní cestou 4¹⁹

obsah

říjen – listopad – prosinec

redakce
Stanislav Bernard, Boris Dočekal,
Zdeněk Mikulášek, Markéta Navrátilová,
Aneta Slavíková
design
Štěpán Malovec
tisk
Indigoprint, s. r. o.
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz
Magazin Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR
pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

04 – Tomáš Slavata
rozhovor	30 – Dawson City: Domácí kapela
komiks (Jaromír 99 / J. Rudiš)
10 – Závitky
povídka Petry Soukupové	32 – Jak to vidí
Soňa Jonášová
14 – Slovácký rok
fotoreportáž	33 – Můj pohled na svět
fejton Jany Divišové
20 – Z pivovaru
novinky z pivovaru	34 – Srí Lanka – země úsměvů
reportáž
22 – Antropologická expozice
lahůdka z muzea	38 – Bílkův dům v Chýnově
Vysočina a okolí
26 – Z úcty k předkům
rozhovor s Vladimírem Mrázem ml.	

foto na obálce > Markéta Navrátilová

www.bernard.cz

www.facebook.com/bernard.cz

**To, co dělám,
je čiré sobectví.**

**říká triatlonista
a náhradní táta
Tomáš Slavata**

„Dobrý příklad je jedna z největších věcí, co můžeme dětem dát.“

Když jsem se chystal na rozhovor s Tomášem Slavatou, nabyl jsem z dostupných informací přesvědčení, že nikdo takový v dnešní době prostě nemůže existovat, neboť jeho svatozář by nejspíš musela ochránit vše, od zanedbávaných dětí přes deštné pralesy po počestnost Panny Orleánské. Tomáš je sice v Boha nevěřící, o to víc je to ale člověk z masa a kostí, který prostě jen žije svůj život a věří sám sobě.

Tvoje sportování odstartoval malostranský závod s tramvají, což mi připomnělo časem zavátý seriál Dlouhá míle, kdy se hlavní hrdina v opilosti pokouší předejhnat tramvaj, a když upadne na zem, vystoupí z tramvaje jeho hlavní konkurent, pomůže mu se zvednout a vlastně i zachránit. Ta paralela s tvým příběhem je až neskutečná.

Když jsem byl ve druhé třídě, bylo závodění s tramvajemi jednou z mých největších zálib. Bydleli jsme na Malé Straně a za tramvajemi jsem běhal zpravidla mezi Hellichovou a Malostranskou. Snažil jsem se ale předběhnout i tramvaj směřující z Malostranské nahoru na Malovanku, kdy jsem běžel do kopce Nerudovkou. Určující ale bylo, že jednoho dne z tramvaje vystoupil cizí chlap a pochválil mě, jak jsem s tou aktovkou hezky běžel. Pak už jsme se nikdy neviděli.

Jinak to v tvém dětství ale moc idylické nebylo, že?

Zpočátku jsem to tolik nevnímal, to až časem. Je ale pravda, že jsme se se sestrami vychovávali prakticky sami, máma často nebyla doma. Když nebylo co jíst, tak jsme šli třeba na oběd k sousedům. Já jsem se naučil mít systém na Malé Straně, kdy jsem před cizinci vytahoval nedojedené zmrzliny z odpadkových košů. Oni mi za to pak dali peníze, za které jsem si šel tu zmrzku koupit celou. Dnes už na Petříně tolik stromů není, ale dřív jsem tam přes léto chodil na jablka, na hrušky, na třešně. Když se pak o mé situaci dozvěděli ve školce nebo v jídelně, tak jsem ten oběd prostě měl. Dřív ta soudržnost a pochopení lidí okolo fungovaly víc než dnes.

Poznal jsi vůbec svého otce, jehož příjmení nosíš?

Ne, odešel od nás, když mi bylo osm měsíců, a před pěti lety zemřel. Ozvali se mi tehdy z policie s tím, že mi chtějí oznámit nemilou věc, že táta zemřel. Hledali klasicky někoho z rodiny, kdo zaplatí všechny výdaje spojené s nemocnicí a úmrtím. Když jsem chodil po úřadech, všichni mi vyjadřovali soustrast a já se styděl, že necítím žádný zármutek nebo pohnutí. Urnu máme teď doma ve sklepě a vedeme černý humor, že otec je konečně s námi.

Ale dospělých mužů se kolem tebe díky matce motalo dost.

Vždycky jsem se mezi nimi snažil hledat nějaký pozitivní vzor, ale ti, co žili s mámou, se nám dětem většinou moc nevěnovali. Logicky. Až na jednu výjimku. Jmenuje se Karel, byl bývalým zápasníkem a sportovcem. Když mi bylo tak deset, jedenáct let, začal mě brát do posilovny i na jiné sporty.

Kde se v člověku z problémové rodiny vezme touha a motivace starat se o jiné nebo vůbec něco s životem dělat?

Těžko říct, já jsem tu startovní pozici neměl úplně jednoduchou. Matka řešila problémy s alkoholem, sestra šlapala ulici a brala drogy. Zoufalství mě dohnalo k tomu, že jsem to chtěl změnit, nechtěl jsem v tomhle dál žít a nechtěl jsem, aby tak žili kluci od ségry. Byl jsem hyperaktivní dítě, ale naštěstí jsem s tou svojí energií dokázal díky sportu nějak kloudně pracovat. Všechno jsem si to začal uvědomovat asi v šestnácti. Začal jsem utíkat za dobrodružstvím. Kromě sportu to byla hlavně graffiti scéna, která tady v půlce devadesátých let byla. Byl jsem v partě s Orionem nebo Vladimírem 518. Je zajímavé vidět, jak se kluci z téhle party časem prosadili. Vladimír utváří dnešní kulturu, Pasta je jeden z našich nejuznávanějších umělců. Já jsem to hodil zase do filantropie.

Graffiti scéna 90. let musela být hotovým rájem uživatelů různých omamných látek. Neměl jsi sklony navázat v tomto směru na svůj rodinný „odkaz“?

Je pravda, že drogy a alkohol v téhle partě frčely, ale postupem času mě začali brát takového, jaký jsem, a respektovali to. Byl jsem zapřísáhlý abstinent, třeba jsem nesnášel, když moje první partnerky pily alkohol. Nezáviděl jsem všechno, co bylo kolem mámy, nechápal jsem, proč nemůžeme fungovat jako rodina normálně. V roce 1996 jsem začal jezdit za synovci do Dolních Počernic do děčáku.

Od navštěvování příbuzných v dětském domově k adopci ale vede dlouhá cesta. Kde se to v tobě vzalo?

Asi jsem měl odjakživa takový ten ochranný pud. Když se na základce děla nějaká nespravedlnost, snažil jsem se zasáhnout. Měl jsem vadu řeči, kluci se mi smáli. Takže jsem to hodně řešil knock-outem – byl jsem rychlý v běhu a zápasil jsem. Chtěl jsem být princ Bajaja, to byl můj vzor. Nebyl

dokonalý, neuměl moc mluvit, ale přesto mohl mít princeznu s tím královstvím.

O adopci svých dvou synovců jsi se rozhodl zažádat už v devatenácti letech. Jak v tobě tak zásadní rozhodnutí uzrálo?

Jednou jsme se s klukama houpali na hřišti a se mnou se v nejzazším místě kývání utrhla houpačka. Rozdrtil jsem si dva obratle a přerušil míchu, vůbec se nevědělo, jestli budu znova chodit. Nakonec jsem ležel tři měsíce ve vojenské nemocnici a vyšel jsem ven jako o deset let starší člověk. V té bolestivé nehybnosti to ve mně všechno definitivně uzrálo. O kluky jsem zažádal v devatenácti a celá procedura trvala dva roky. Musel jsem totiž nejprve získat důvěru úřadů, které neměly s naší rodinou dobré zkušenosti.

Nakonec to ale vyšlo. V jakém prostředí se synovci vlastně ocitli? Bylo ti jen jedenadvacet...

Stěžejní tehdy bylo, že mi město přidělilo byt, to byla pro odpovědné orgány zásadní věc. Když mi tu zprávu o schválení adopce zavolali, ležel jsem shodou okolností zase se zády ve vojenské nemocnici, kde jsem se před dvěma lety rozhodl o kluky zažádat. Všechno se tím úplně změnilo. Už to nebylo, že jsem si je vzal na víkend a jeli jsme jen na výlet nebo na závody, prostě na věci, které nás bavily. Najednou se z toho stala čtyřicetihodinovka čítající vaření, přípravu do školy a spoustu dalších věcí. Tehdy jsem pochopil, že role ženy-samoživitelky v domácnosti není žádná legrace.

Jaký jsi měl po zkušenostech s mámou vztah k ženám a jak ony vnímaly tvoje „poslání“?

Vždycky jsem se na někoho strašně upnul, šíleně se zamiloval. Neměl jsem totiž žádné sebevědomí z rodiny, byl jsem útlocitný, neuměl jsem s těmi city pracovat. Každý rozchod pro mě byl konec světa. Přítelkyně většinou chtěly cestovat, chodit do kina a podobně, takže po půl roce obvykle přišly, že to nedávají. Mohl jsem jen pokrčit rameny a popřát hodně štěstí, i když mě to vždycky mrzelo. Moje priorita byla daná.

Nakonec ses ale oženil.

Zařekl jsem se, že se nikdy nebudu ženit, a až do letoška mi to vydrželo. Kdo se mnou chce být, musí se takřka bezvýhradně přizpůsobit mně a mému tempu. Pro mě je největší strašák, že bych se musel rozvést, že

Příměstský atletický camp v Řepích, srpen 2019

to nedám jako moje máma, že budu špatným manželem i otcem. V nadsázce říkám, že je pro mě jednodušší být otcem těm adoptovaným dětem. Moje žena Pavlína je z fungující velké rodiny, svatba je pro ni něčím přirozeným. Ona byla první člověk, který se obětoval taky pro mě. Navíc mě zná i z té druhé strany. Devadesát devět procent lidí mě vidí jako milého, veselého člověka, Pája se mnou ale prožívá probdělé noci, kdy jsem přetažený, unavený, kdy je toho prostě moc. Na druhou stranu se ale snažím, aby byla šťastná i ona.

Budete spolu mít holčičku, která bude jednak tvým prvním vlastním dítětem, a pak také prvním ženského pohlaví. Budeš se k ní chovat jinak než k ostatním dětem?

Předně musím vysvětlit, že holky jsem si k adopci nebral z prozaického důvodu, abych v budoucnu nemohl být nikým nařčen ze zneužívání a dalších deliktů. Pokud jde o chování k vlastnímu dítěti, chci věřit, že se k němu budu chovat úplně stejně jako k ostatním.

Změnil se nějak v průběhu let tvůj přístup k výchově dětí?

Určitě. Myslím, že jsem přísnější a důslednější. Třeba když zjistím, že si kluci falšovali omluvenky do školy, jdu to sám oznámit

a počítám s tím, že je za to stihne spravedlivý trest. Učitelé ve školách jsou v dnešní době strašně svázaní tím, co si na ně děti a jejich rodiče dovolí. Stát se za ně vůbec nepostaví. Dřív se s problémovými dětmi nikdo nepáral a šly do zvláštní školy, rodina z toho měla ostudu. Dnes ve spojení se svými rodiči naopak vládnou ti nejdrzejší a učitelé se stávají spíše jakýmisi diplomaty nebo mediátory než kantory. To je strašně špatně.

V souvislosti se zlobivými dětmi mě napadá dnešní fenomén jménem ADHD. Přijde mi, že je jím cejchováno každé trochu zlobivější dítě.

Za nás na to prášky nedávali, říkalo se, že dítě musí víc sportovat, hýbat se, a bylo. Dnes je to diagnóza. Žijeme v materiální době se všemi jejími tablety, mobily, hrami a sociálními sítěmi. Když dřív dostalo dítě zaracha, bylo nešťastné, dnes je to, že nemusí ven, za odměnu.

Jak je to u vás?

Žijeme tak aktivní život, že děti na tyhle věci nemají čas. Chápu, že lidi mají práci, dělají kariéry, ale děti bychom měli především vychovávat, ne je rozmazlovat.

Jaký máš se svými dětmi vztah?

Jsmo kamarádi, nepožadují, aby mi říkaly tati. Dávám jim šanci, ale jak s ní naloží,

záleží na nich. Naučil jsem se od dětí nic neočekávat, nevkładat do nich vlastní ambice, berete jim tím svobodu. Když dítě udělá průšvih, nechám ho v tom vykoupat. Chci samozřejmě, aby jednou byly šťastné a měly rodiny. Ale nemůžu nikomu nic nutit. Buď chceš, nebo nechceš. Když to nevyjde, může mě to mrzet, ale to je asi tak všechno, co můžu dělat, já si dál pojedu to svoje. Od svojí původní rodiny jsem se takhle svého času musel odstříhnout, protože by mě to zničilo. Nemohl jsem donekonečna řešit problémy někoho jiného, zachraňovat někoho, kdo nechce. Byl to čistý pud sebezáchovy. U mě je to černé, nebo bílé. Kdo dělá věci napůl, stojí na místě, a to je špatně.

Co tě na adoptovaných dětech nejvíc štve?

Že nedokážou naplnit svůj potenciál a šance, které mají. Žiju neustále v pochybách, jestli to, co jim dávám, jak jim pomáhám, je pro ně to nejlepší. Jestli jim tím spíš něco neberu. Když kluci přijdou k nám do rodiny,

jsou všude velice dobře přijímáni, protože ta cesta je mnou už nějakým způsobem vyšlepaná, ke spoustě věcem se dostanou snáz. Někteří to nejsou schopni docenit. Pak ji ale opustí a musí fungovat sami. Rozešel jsme se takhle se synovcem Tomášem, který nedokázal překonat sebelítost a zodpovědnost za svůj zpackaný život se stále snažil přenášet na někoho jiného.

Neumím si moc představit, jak si člověk vytvoří vztah k úplně cizímu dítěti. Co si vůbec myslíš o fungování institutu pěstounské péče u nás?

Vždycky je to o lidech. Žádná zákonná úprava lepší pěstouny neudělá. To, že stát musí pěstouny finančně motivovat k vzetí si dítěte do péče, je podle mě největším selháním naší společnosti. Člověk, který dneska chce být pěstounem, projde osmačtyřicetihodinovým kurzem, který z něj úředně vzato udělá profesionálního pěstouna. Jak vás ale někdo během dvou dnů dokáže naučit zvládat práci s týranými dětmi nebo

těmi s ADHD? Jak mohou být stejně dobří jako zkušení sociální pracovníci sociálek, kteří to dělají celý život? Ti první, kteří si mysleli, že pěstounstvím budou řešit svoji ekonomickou situaci, toho záhy nechali, protože zjistili, že jim to za to nestojí. I proto jsou dětské domovy plné. Přijmout dítě v nouzi by pro nás měla být přirozenost, ne finanční motivace. Z toho plyne, že mnohem lépe na tom jsou nakonec děti z dětských domovů, které jsou u nás na velmi dobré úrovni a pracují v nich zkušené lidi s vysokoškolským vzděláním.

Mohou pěstouni dítě vrátit?

Bohužel ano, což je pro ty děti obrovská psychická rána. Nejprve tě někam odvezou a řeknou ti, toho a toho měj rád, a ten někdo ti vzápětí vrazí kudlu do zad. Stejně je to s adopcemi. Lidi si stěžují, jak to všechno dlouho trvá a je to komplikované, nikde už se ale nepíše o tom, že do dotazníku vyplňují, jaké chtějí, aby to dítě bylo, že chtějí dítě od vysokoškoláků a tak dále.

Tomáš Slavata

*1980

Je filantrop, sportovec, bývalý vrcholový triatlonista. Vrcholem jeho profesionální kariéry triatlonisty byla reprezentace České republiky v terénním triatlonu Xterra na Havaji v roce 2009, kde obsadil 13. místo v kategorii pod 30 let. V roce 2010 založil atletický oddíl v Řepích, spolu s hercem Rostislavem Novákem vytvořil projekt La Putyka – Inspirace dětem. Pořádá tréninkové sportovní kempy, beseduje na základních školách i v dětských domovech a jeho vlajkovou lodí je projekt Slavata Triatlon Tour. Za svou společenskou odpovědnost byl několikrát oceněn. Kromě dvou synovců má v péči dvě děti z dětského domova a jedno ze sociálně slabé rodiny. Od letoška je ženatý a s manželkou Pavlínou čeká prvního vlastního potomka.

Pochopil jsem ale, že právě do institutu pěstounské péče investuje náš stát obrovské prostředky.

Já jako pěstoun musím podepsat smlouvu s neziskovkou, která na mě takzvaně dohlíží a jednou ročně pro mě a další uspořádá jednodenní školení. Na jednoho pěstouna jí od státu přijde 48 tisíc korun ročně. Za co? Proč raději nedorovnájí samoživitelce plat? Pěstounovi přistane na účtu 12 až 13 tisíc korun měsíčně. Kdyby tohle dostala samoživitelka, polovina dětí nekončí v dětských domovech.

Jak těžké je navázat k adoptovaným dětem otcovský vztah?

Je to vždycky dlouhodobý proces, nejde to vytvořit uměle. Vztah musí mít chemii. Také se nevyspíte s partnerem, který vám nevoní. Vždycky jsem si k sobě bral děti, ve kterých jsem viděl kus sebe. Vztah musí nejprve vzniknout přirozenou cestou a pak teprve jde přemýšlet o pěstounské péči. Takhle jsem si třeba vyhlédl kluky, kteří byli šikovni na mých sportovních akcích. Nereaguji na to, když za mnou přijde někdo, že potřebuje pomoc, musí mě sám zaujmout tím, že se snaží něco dělat.

Zvládáš devadesát sportovních akcí za půl roku. Člověk si představuje, že to musí stát spoustu peněz.

Kde je získáváš?

Předně musím říct, že jsem se naučil pracovat velice efektivně a s minimálními

náklady. Když přijedeme s naším autem na louku, za tři hodiny jsme schopni vybudovat dokonalé zázemí pro sportovní podnik včetně vytyčení tratě. Mojí největší investicí je čas. Na spoustě akcí bych osobně vůbec být nemusel, ale tím, jak je to celé spojeno s mým jménem, si to nemohu a nechci dovolit. Nikdy jsem nikde nebyl žádat o peníze. Jsem přesvědčen, že přesvědčovat někoho o tom, že dělám něco správně, je špatně. Pokud ta práce má být dobrá, musím si vybudovat uznání, aby podpora přišla sama. Postupem času se mi skutečně sami začali ozývat lidi, kteří se nějakým způsobem dozvěděli o mém příběhu s tím, že by rádi pomohli. Kromě toho využíváme také členské příspěvky z řepského sportovního oddílu. Když zrovna nedostanu tolik peněz od partnerů, nic se neděje. Udělám do závodů menší ceny, akce se ale musí uskutečnit, aby děti měly ten zážitek. Já ty sponzorské peníze prostě nepotřebuju, o tom to je. Člověku to dává mnohem větší sílu v tom, co dělá. Chci taky, aby mě děti třeba viděly, jak sekám trávu, uklízím na hřišti, že jsem tu zkrátka s nimi. Protože jestli chceme děti někam posunout, musí vidět dobrý příklad v dospělých.

Nemyslíš, že v tomto směru u nás schází mnohem větší aktivita známých osobností nebo korporací?

Samozřejmě, že ano. Když se mnou někde chtějí udělat besedu, první, na co se mě ptají, je, kolik to bude stát. Když odpovím,

že nic, jsou strašně překvapení, ať už jde o školy, nebo věznice. Přitom aby to celé k něčemu bylo, potřebují vidět, že ten člověk, který mezi ně přijede, je během besedy jenom jejich. Když mi pak aspoň jeden z těch lidí napíše, že to bylo fajn nebo že jsem ho inspiroval, je to super. Proto si myslím, že podobná aktivita známých lidí by měla být samozřejmá, a nikoliv těžce placená sponzory.

Z tvých aktivit a jejich prezentace mi přijde, že ti velmi záleží na společenském uznání.

Určitě, jednak je to všechno spojeno s mým jménem, a jednak pro mě bylo jakékoliv uznání moc důležité, protože se mi ho odmalíčka nedostávalo. Prostě si plním svůj sen.

Je něco, na co nejsi v životě úplně pyšný?

Ano. Uhodil jsem svoji matku. Byla to situace, kvůli které jsem následně odešel z domu. Máma byla tehdy hodně opilá, chtěla do mě mlátit a tahala pryč bráchu. Snažil jsem se, aby ji odvezla sanitka, ale nešlo to. Skončilo to tak, že jsem ji jednu natáhl, až lehla. Na to fakt pyšný nejsem.

Nedá mi to se nezeptat, jsi věřící?

Kdybych vlezl do kostela, shořel by. Hodně lidí mi píše, že mám nějaký dar od Boha, ale ve skutečnosti to není žádná věda. Naučil jsme se jen spoléhat sám na sebe. Pro mě je největší strašák zklamat jako člověk. Musím bojovat a jako člověk s velkou zodpovědností s tím nemůžu přestat.

PETRA SOUKUPOVÁ

Závitky

Cestou z práce se Daniela zastaví v Albertu a nakoupí jídlo na víkend. Na víkend vždy obstarává méně zdravé věci. Mraženou pizzu, nějakou sladkost, někdy i brambůrky. Aby si to děti užily. Bertíkovi přinese pytlík bonbonů, teď má nejraději ty gumové s kolovou příchutí, a Grétě čokoládu s celými ořechy. Gréta se na to bude tvářit, myslí si, že je tlustá a že by měla držet dietu, ale kdyby jí tu čokoládu nekoupila, tak by byla naštvaná. A navíc tlustá není, kam na to ty holčičky chodí? Možná nebude mít tak hubené nohy jako ona, ale tlustá teda není v žádném případě.

U všech tří otevřených pokladen hrozná fronta, je přece pátek odpoledne, proč neotevřete další? Daniela zkontroluje čas, už je půl šesté, za půl hodiny si děti vyzvedne Honza a do zítřejšího večera budou u něj, tak si to domluvila, aby si dnešní vánoční večírek mohla užít, aby, když už jde po několika týdnech, možná po měsíci, večer ven, nemusela spěchat, aby nemusela přemýšlet, jestli jsou děti v pořádku a v postelích, jestli Gréta Bertíka donutí navečeřet se a jestli si vyčistily zuby, aby se každou chvíli nemusela dívat na telefon, jestli jí nepíše Grétka, ať už přijde, že se bojí té holčičky z filmu Kruh, a nemusela řešit, jestli nezavolá sousedka, že v bytě hoří.

Honza jí shovívavě vyšel vstříc, jasně, že u mě můžou spát, samozřejmě, Dani, ale pak samozřejmě dodal, že je teda vrátí už v sobotu, obvykle je má od soboty do neděle, pozor, aby u něj náhodou nebyly déle. Domluveno je jedno odpoledne v týdnu a jedna noc o víkendu, Honza to dodržuje takřka bez výjimky, ale kdepak něco víc, je to prostě povinnost, Gréta to cítí, Bertík ne, nebo je mu to jedno, k tátovi se těší. Táta jim vymýšlí program, hlavně Bertíkovi, kino a večere v mekáči je základ, aquaparky, nákupy, tím si kupuje Grétu, má snad ona čas jim pořád dělat

program? Nemá. Ale měla by, kdyby je měla na starost jeden den v týdnu.

A Honza má pak pocit, že má splněno, a vlastně má, k tomu pošle patnáct tisíc, Daniela ví, že to je dost, nemůže si stěžovat, ale vzhledem k jeho platu? Prosim vás...

Konečně se ve frontě dopracovala k pokladně, platí, jde domů, ve výloze se na sebe podívá, pořád je to docela dobré, zvlášť teď v zimě, když má kabát a není vidět, jak přibrala v pase, ale nohy má pořád pěkné, na svůj věk, dovolí si být chvíli i pyšná – nohy, jako má ona, by byly pěkné, i kdyby jí bylo dvacet.

Ale pak už spěchá, chce děti aspoň na chvíli potkat, než odejdou, a taky se musí začít připravovat. Dnešní večírek má téma upírský bál, musí přijít v nějakém převleku, má vágní představu, co si na sebe oblékne, Bertík má někde takové ty zuby a určitě kdysi měli cylindr. Najde jenom nějaký pěkný plášť a bude. Ale z oblečení si toho bude muset vyzkoušet víc. Je ale jisté, že si vezme sukni nad kolena.

Dojde domů, odemkne.

„Ahoj, děti,“ zavolá do prostoru, svítí se v pokojíčku i v kuchyni.

„Ahoj,“ ozve se po chvílce Gréta, Bertík vůbec, když se do něčeho zabere, nevnímá. To už se Daniela zuje a dojde i s nákupem do kuchyně, kde najde Grétu v tepláčkách a svetru, jak si něco dělá na tabletu.

„Ahoj, kočička,“ pozdraví ji Daniela znovu.

„Už jsem tě zdravila, mami,“ řekne Gréta, aniž zvedne hlavu.

„Měla by ses oblíknout, za chvíli je tady táta.“

„Hm...“ zahučí Grétka, nechce se jí, nikdy se jí nechce a vždycky buď odejde mírně otrávená, nebo se začne hrozně vztekat a opravdu odmítne jít. Přece ji nemůžou nutit. Zvlášť když Daniela ví, že Honzovi na tom nijak zvlášť nezáleží. Myslí si, že Grétka je rozmazlená a vůbec

celá po Daniele. Taky nerada sportuje a je pořád nemocná a hodně brečí, co s takovým dítětem? S Bertíkem je to jiná písnička, chodí na fotbal, nic ho netrápí a vždycky se na tatínka těší.

Daniela má samozřejmě jiné rozvedené kamarádky, jejichž bývalí manželé mají lepší přístup k dětem. Ale taky i horší. Heleně platí její bývalý čtyři tisíce a na Lukáška se přijede podívat na Vánoce.

Daniela vyndá nákup, neví, jestli má dětem sladkosti dát rovnou, nebo je schovat, až se zítra vrátí, pak rozhodne, že je schová, oni stejně půjdou s Honzou na večeri, a jde se podívat na Bertíka. Sedí v pokoji a staví cosi z lega.

„Bertíku, ahoj.“

„Čau, mami.“

„Pojď za mnou do kuchyně, říct mi, co ve škole, brzo přijede táta, tak abysme se na chvíli viděli...“

Neříká nic.

„Haló?“

„No jo, už jdu,“ nakonec opravdu vesele vyskočí.

„Něco jsem ti koupila,“ rozhodne se Daniela z vděčnosti, jak rád s ní šel, a dá jim sladkosti rovnou. Poděkují, Gréta vzdychne, ne, čokoládu si nedá, dál si

hraje na tabletu, Bertík roztrhne pytlík s bonbony a do pusy si jich cpe, kolik se mu tam vejde. Daniela se vyptává, co ve škole, co měli k obědu, cokoliv z jejich dne, aby se něco dozvěděla, Bertík si oběd nepamatuje, ve škole nic, Gréta na oběd nešla, protože byly buchtičky se šodó („a jo, vlastně,“ řekne Bertík, „to bylo super, mami, proč nemůžeme mít taky někdy sladký jídlo k večeri?“ ptá se smutně, přitom Daniela mu často dělá palačinky nebo krupicovou kaši) a ve škole to bylo všechno óká.

Daniele zazvoní telefon, je to Honza.

„Už musíte jít, děti, táta je dole,

Gréto, převlíknout, Bertíku, šup...“

Poslední hrst bonbonů do pusy, opravdu stačil sníst celý pytlík, neuvěřitelné.

„A proč bych, mami, nemohla jet v tepláčkách,“ ptá se dcera vzdorovitě.

„No, protože asi půjdete

na večeri někam...“

„No a?“

„No a nic, prostě si vezmi džíny.“

„Džíny ne!“

„Tak si vezmi legíny a šaty, to je jedno, prostě se převleč z tohotole.“

„Ale ten svetr si nechám.“

Daniela pohledem zhodnotí svetr, je domácí, onošený, nic moc, ale koneckonců, proč by ji to mělo trápit. „Jo, ten svetr si můžeš nechat.“

Gréta se odejde převlíknout, Bertík už se obouvá, těší se, přišourá se i Gréta, tak dneska to vlastně proběhne v klidu.

„A proč tam musím, i když nechci...“

„Gréti...“

„Mohla jsem tu zůstat sama, když ty už musíš na nějaké blbě večírek.“

„Jo, a pak bys mamce volala,

že se bojíš a ať jde domů,“

pomůže Daniele Bertík.

„Nene!“

„Minule ses bála!“

„Ty taky!“

„Možná kdybyste si nepouštěli ty vaše pitomosti na počítači, tak byste se nebáli,“ poznamená Daniela výchovně, ale sama ví, že to říká jen tak, dneska už se děti dostanou ke všemu, takže proč ne k hororovým scénám z různých filmů.

Honza ji prozvoní minutu.

No jo, pořád, čekat pět minut

na vlastní děti je k nepřežití.

„Děti, taťka čeká.“

„Mami, tak proč musíš

zrovna dneska ven?“

„Máme v práci večírek, vždyť to víš.“

„Jdeš na rande, že jo, mami?“

Máš nového přítele, víd?“ říká

Gréta najednou hrozně dospěle.

Daniela vrtí hlavou: „Tak to vůbec ne, kočička, a kdybych na rande šla, ty bys to věděla první.“

Gréta se na ni dívá podezíravě.

Daniela znovu zavrtí hlavou. A myslí to vážně. Tohle není rande. Možná, když to dneska bude dobré, tak rande brzy bude, ale dneska to ještě není.

„Tak už pojď, Grétuno,“ říká Bertík.

„Pa, kočička, pa, kocourku.“

Pusy, odcházejí. Daniela jde dát

prát prádlo, ty časy, kdy se tajně dívala z okna, jestli vedle Honzy v autě sedí jeho nová slečna a jak vypadá, zahlídnout aspoň její siluetu, když si ji pak stejně může najít na internetu, jsou dávno pryč. Už chodí s tou holkou asi tři roky, tak asi v tom autě sedí nebo čeká u něj doma, už spolu bydlí a Daniele je to jedno. Je hodná na děti, to je jediné, co ji zajímá. Někdy ji napadne, jestli bude mít Honza další dítě. To by žárčila. Ne kvůli té ženské, ale kvůli miminku. Znovu to zažít. Sesbírání dětské oblečení poházené různě po pokoji, letmo poklidí lego, zhasne a zavře pokojík a pak už se konečně může věnovat sobě a přípravě na večer, který bude něco znamenat, představuje si, že by si s Radkem mohli i zatančit, nevezme si podpatky, aby nebyla vyšší než on, pro jistotu. I když je to samozřejmě škoda.

Těší se skoro měsíc. Už dlouho se na nic takového netěšila.

Začalo to už na podzim, když k nim Radek nastoupil. Sama od sebe by si ho nevsímla. Není totiž moc vysoký. Možná by se dalo říct, že je malý. Honza má sto devadesát centimetrů, Daniela na to byla zvyklá tolik let. Na menší muže se nedívá. Radek má tak sto pětasedmdesát. Možná.

Ale pak ji začal zdravit, hrozně mile se usmíval. Má takovou tu měkkost v očích, je vidět, že je to hodný člověk. A krásné zuby. A neplešatí.

Držel jí vždycky, když se potkali, dveře. A když ji jednou viděl oblékat

se, podržel jí kabát. Daniele se z toho málem zatočila hlava, kolik let už tohle nikdo neudělal, tedy někdo, od koho by to bylo osobní gesto. Po zbytek dne se pak cítila dobře, což se hodilo, protože byly třídní schůzky a Daniela zjistila, že Bertík spolu s dalšími dětmi pravděpodobně šikanuje spolužáka (naštěstí se ukázalo, že Bertík nebyl hlavní iniciátor, oddechla si Daniela, když jí učitelka zavolala, že jde o šikanu, samozřejmě se nejvíc lekla, že šikanují Bertíka, ne naopak... chvíli upřímnosti sama k sobě, tohle je ta lepší možnost). Sebrala mu herní konzoli, zakázala na týden trénink karate, které zbožňuje, a na dva týdny televizi. Trest i pro ni.

Začali spolu s Radkem chodit na obědy, ne každý den, ale jednou za týden, ve středu, šli schválně o hodinu později než ostatní, až skoro v půl druhé, nijak se na tom nedomlouvali, jednou se tam takhle sešli a pak příští týden znovu, a tak to začalo.

Pro Daniielu to byl hrozně příjemný čas, dobře se jí s Radkem povídalo, o práci, bylo vidět, že on si jí považuje, chválil ji reportáže, které psala, a Daniela už po těch letech dobře pozná, kdy jí jen někdo lacině pochlebuje a kdy to má nějakou hodnotu, a tohle prostě tu hodnotu mělo. A ona začala číst jeho články, ačkoliv on dělá zahraniční politiku se zaměřením na izraelsko-palestinský konflikt, a to ji upřímně zajímá méně, než by mělo, ale četla to a líbilo se jí to, a taky se o tom bavili a ona teď o podstatě toho konfliktu a o tom, jaká je tam právě situace, ví dost, troufla by si říct, a jak o tom Radek mluví, tak nejenom že to Daniielu zajímá, ale zároveň se jí on líbí tím víc. Líbí se jí moc. Schválně si ho poslechla v rádiu, kde o tom mluvil. Připadala si jako školačka, sama se u rádia pro sebe usmívala.

Ale kromě těch obědů a někdy kávy, když se potkají v kuchyňce, kromě několika pracovních nebo takových, které by se za pracovní považovat daly, spolu nikde nebyli, nešli spolu večer ven, zatím to nevyšlo a víc než jednou se asi Radkovi nechtělo ptát, ale když nedávno přišla řeč na dnešní večírek, Daniela přiznala, že půjde. Každý rok na ty tematické večírky chodí, i když se jí to zdá pitomé, pokaždé si sežene převlek. Před sedmi lety, tehdy ještě žila s Honzou a právě se vrátila do práce po mateřské, si dokonce půjčila šaty v půjčovně kostýmů, jak moc to brala vážně, kostým britské ošetřovatelky z druhé světové války.

Prostě když Radkovi řekla, že ona tam má v plánu jít, on řekl, že

taky půjde, ačkoliv nejdřív se mu ty převleky zdály pitomé, že je na to už možná starý, ale možná že nějakou krev doma najde. Daniela se zarazila, ale jen na vteřinku, pak se rozesmála, smáli se spolu a bylo to fajn.

Zatímco se teď Daniela sprchuje, přemýšlí nad tím, jestli by se ještě měla úplně zamilovat, dát do toho opravdu všechno, protože zatím se přece jen drží zpátky, Radek ji už jednou zval ven, ale ona ten den opravdu nemohla a připadalo jí hloupé to celé vysvětlovat, že má program s dětmi, který se nedá odložit, protože jim slíbila, že zajdou na Tučňáky z Madagaskaru. A možná se Radek urazil, ale to Danielu netrápilo, jestli má něco vzniknout, tak to rozhodně vznikne, i přestože dnes nepůjdou na pivo a pálivá křídélka do hospody, kam, jak s překvapením zjistili, oba kdysi na ta křídla chodili.

A pokud to dneska dobře dopadne, pokud to bude příjemný večer, klidně tam můžou jít příští týden.

Daniela si zabalí vlasy do ručníku a oblékne si župan, v kuchyni si namaže půl krajíce chleba s máslem a sýrem, aby tam nešla hladová, a začne se malovat. Chvilku si dovolí představovat si, jak by s Radkem mohla být, jaký by to byl život, společné Vánoce a společné dovolené v létě s dětmi. Radek není rozvedený, má dítě s dívkou, se kterou se nikdy nevzali, ale už jsou, podle toho, co on říká, skoro tři roky od sebe, to by mělo stačit, ona se z nejhoršího po Honzově odchodu sebrala během roku, možná roku a půl. A Radek si tu holčičku Julii, které jsou asi čtyři, bere k sobě dvakrát, někdy třikrát v týdnu, i to Daniele imponuje, že si ji bere tak často, že o ni má zájem. Nereálná, zbytečná myšlenka, kdyby ještě stihli mít společné dítě, byl by dobrý otec.

Asi do toho půjde. Už ví, že je to dobrý člověk, líbí se jí, jak je vzdělaný a jak píše, líbí se jí, jak se na ni dívá, tenhle chlap jí neublíží, mohli by se spolu mít dobře, sice to není láska na první pohled, ale Daniela žádnou lásku na první pohled nehledá, dokonce by se spíš dalo říct, že se jí vyhýbá. Před rokem potkala Martina, chlapa, kterého vždycky chtěla, než poznala Honzu, a pořád se jí strašně líbil a ta jiskra mezi nimi stále byla, ale Daniela s ním nešla ani na kávu, ačkoliv v té době už byla ze vztahu s Honzou dávno venku, protože prostě ten klid, když se člověk netrápí vztahem s nesprávným mužem, nechtěla měnit. Ale teď už to asi může risknout, tohle vlastně ani risk není,

být s tím hodným člověkem, který má rád děti a má rád ji a společně by jim to mohlo jít. A třeba ještě to dítě...

Ne, jasně že další dítě už mít nebude, je jí proboha čtyřicet, možná o tom může alespoň tajně snít, že ta možnost tady ještě je.

Kontroluje make-up. Dokonce si pro tuhle příležitost koupila nový, světlejší než obvykle, aby měla správně bledou tvář. Je spokojená, výrazné oči a červená pusa, vypadá trochu jako mrtvola. Ale sexy. Dando, není to špatný, vůbec to není špatný.

Jde do dětského pokoje hledat upířské zuby. Samozřejmě si je vezme jen při příchodu, na chvilku, protože v nich jistě moc sexy vypadat nebude, ale ostatní poznají, že to myslí vážně a taky že se sama sobě dokáže zasmát.

Zuby najde hned, protože věděla, kde jsou, teď si je zkusí, jestli v nich přece jen nebude vypadat moc příšerně. Nandá si je do pusy, ale než se na sebe stačí podívat, začne zvonit telefon. Je to Honza. Daniela si vytáhne zuby a pak telefon vezme, to je jasné, ale nejraději by ho nebrala, bude to jenom nějaká pruda, některé z dětí si něco zapomělo nebo je musí vrátit zítra ráno nebo nějaká jiná změna plánu.

„Čau,“ řekne mu neutrálně.

„Čau, prosím tě, Gréta chce okamžitě domů.“

„Co se stalo?“

„Nevím. Nic.“

„Jak nevíš? Tak asi se něco muselo stát.“

„Ježiš nic, porvali se s Bertem, pak jsme si řekli, že půjdeme na večeři, pak jsme se oblékli, pak řekla, že nejde nikam a že chce okamžitě k tobě. Zakázal jsem jí volat ti, když máš program, začala brečet, teď brečí v posteli a vůbec se s ní nedá mluvit.“

„Dej mi ji k telefonu.“

Chvilka předávání, Daniela přemýšlí, jestli se jí podaří dceru uklidnit.

Grétin pláč, přerývaný: „Maminko, já chci domů, prosím, prosím.“

Daniela vlastně neříká skoro nic. Uklidnit po telefonu ji neumí.

Navíc jí to trhá srdce. Její dcera, která s ní skoro nepromluví celé dny, teď prosí, že chleba k mamince.

Pořád je to moje malá holčička.

„A copak se ti stalo, kočička?“

„Nenávídím to tady a nechci tady bejt, chci bejt s tebou. Mami, prosím!“

„Dej mi zpátky tašku, jo?“

Zase chvíli předávání.

„Tak mi ji sem přivez.“

„Nezlob se, to nejde. My musíme vyrazit, máme lístky na motoshow. Mám lístek i pro Grétu.“ dodá vyčítavě.

„A co já s tím?“ neudrží se Daniela.

„Nic. Jenom že to nebylo levný.“

„Strhni jí to z kapesního,“ řekne Daniela tentokrát už žertem. Honza, který jezdí novým bavorákem, tady řeší lístek na nějaké motorce.

Honza chvíli mlčí.

„Já už ti ji tam nestihnou odvézt, buďto pojedete s náma, nebo tady počká, než si ji vyzvedneš.“

Ty jseš ale hajzl, pomyslí si Daniela.

„Já s váma nikam nejdu, já počkám na mamku,“ kvílí zpovzdálí Gréta.

„Přijedu si pro ni,“ řekne Daniela a telefon bez rozloučení položí. Znovu si nasadí upířské zuby a jde se na sebe podívat do zrcadla. Ujde to. Zuby odloží. Vždyť co, teď vyzvedne Grétu, odveze ji sem a půjde. Zdržení maximálně hodina,

to je jedno. Nikdo neřekl, že tam musí být v sedm. Sice ještě nemá vybrané oblečení, ale tak to nebude řešit, vezme si cokoliv černého, co je aspoň trochu večerní, a má ty zuby, to bude muset stačit, už to nebude řešit. Stejně se chce hlavně vidět s Radkem, měli jít na ty křídla a mohli se vykašlat na celý večírek, ožralý Maťa ji bude plácát po zadku a Bohouš s ní bude chtít tancovat a dýchat jí přitom do vlasů, ach jo.

Dojede před Honzův dům a zavolá Grétě, nevystupuje z auta. Znovu myslí na Radka. Jestli už tam je. Jestli se baví s těma mladýma elévkama. Grétě to trvá osm minut od skončení telefonátu. Dojít do předsíně, obout se, vzít si bundu, i když ví, že já spěchám, uvědomuje si Daniela popuzená a taky to hned Grétě řekne.

„Musela jsem na záchod,“ odpoví ona našťavaně.

Vida, to je změna proti tomu telefonátu, pomyslí si Daniela.

„Ale víš, že doma budeš taky sama, já jdu ven...“

„Ale můžu na tebe čekat, než se vrátíš?“

„Můžeš, ale bude to pozdě, takže bude lepší jít spát,“ odpoví Daniela.

„Asi se budu bát.“

„Mám se vrátit k tátovi?“

„Ne!“

Dojedou domů, Daniela si začne zkoušet oblečení, nechává Grétu posuzovat, co je dobré a co ne, nasmějou se u toho, vprostřed toho smíchu a společného focení řekne Gréta, a co mám, mami, večeřet? „Nevím, broučku, asi chleba s něčím, já jsem nic nevařila.“

„Hm... ale vrátíš se, mami, brzo?“

„Ne, už jsem ti říkala, že ne.“

„Mami, nechoď. Uděláme si pizzu a budeme se koukat na film. A zmrzlinu!“

„Gréti...“

„Ach jo... ne, já vím, že je to důležitéj večírek. Tak si to užij, mami.“

Je důležitéj, pomyslí si Daniela a doobléká se, zatímco dcera se tváří jako zvířátko, kterému někdo ublížil. Na odchodu Gréta Danielu obejmje. To je takový vydírání. Když odchází normálně, může být ráda, když ji Gréta pozdraví.

Vyjde z domu, zima. Venku začalo mrznout, Daniele je nepříjemné, jak jí fouká na nohy jen v punčochách, ani čepici si nemohla vzít, tím by si zničila vlasy, přidá do kroku, když jde kolem spořitelny, zkontroluje se v odrazu výlohy, je spokojená, ale stejně popuzená, zahne za roh a vidí, jak autobus odjíždí. Sakra, sakra.

limonádu z chladničky. Ale vlastně proč ne, ohřeje se, nebude tu jen tak stát, a utratí dvacet korun, proč by to neudělala. Nemusí přece tu limonádu vypít.

„Co si dáte?“ zeptá se Asiátka s přízvukem.

„Dám si kolu,“ řekne Daniela, a zatímco jí prodavačka podává plechovku, Daniela se rozhodne.

„A pak ještě kuře kung pao a ty jarní závitky!“

Kuře kung pao má ráda Gréta a závitky zase zbožňuje ona, Daniela.

SLOVÁCKÝ ROK

fotoreportáž

Jako malá holka jsem několikrát za měsíc, buď v sobotu, nebo v neděli (podle toho, který farář zrovna sloužil) chodila se svojí babičkou do kostela v Sobúlkách, které jsou vzdálené asi čtyři kilometry od Kyjova. Kostel je na návsi uprostřed vesnice, hned vedle místního hostince. Připadal mi ohromný a musím přiznat, že to v té době nebylo moje oblíbené místo. Pamatuji si, že jsem se vždy těšila na svatě přijímání, protože jsem věděla, že se, pro mě tehdy nekonečně dlouhá, mše blíží ke svému konci. Na stejném místě jsem letos stála, o bezmála čtyřicet let později, a od brzkého rána nedočkavě, se zvědavostí i obdivem čekala, až se zde

začnou scházet místní lidé v krásných krojích, aby se připravili na jeden z nejdůležitějších okamžiků právě probíhajícího Slováckého roku. Kostelík se najednou zdál úplně malý, ale o to více umocňoval atmosféru příprav na mši svatou v Kyjově, která je vrcholem Mariánské pouti. O půl hodiny později v téměř osmdesátičlenném průvodu a za hudebního doprovodu odnesli věřící Panenku Marii na konec vesnice, tam ji naložili a přikurtovali na závěsný vozík octavie a sami nasedli do připraveného autobusu a aut, aby přijeli včas do kyjovského kostela. Já jsem se pak vrátila domů ke strýci (bydlí kousek od kostela) s pocitem, že něco tak

hezkého, pravdivého a neokázalého jsem už dlouho nezažila. V ten moment jsem věděla, že existují věci, které jsou v současném cynickém a mnohdy jen stěžejícím pochopitelném světě stále ještě v pořádku.

Slovácký rok v Kyjově patří k nejstarším národopisným festivalům v České republice. Má téměř stoletou tradici a koná se, podobně jako olympijské hry, jednou za čtyři roky. Spolu se mší svatou jsou jeho dalšími vrcholy krojovaný průvod nebo jízda králů. Letos se v Kyjově konal po dvacáté.

Stanislav Vrzal

David Mangl

Mariusz Mazurek

Stanislav Vrzal neváhal zastavit svůj kamion, popadnout hasicí přístroj a pomoci řidiči, který u krajnice hasil auto, z něhož na poslední chvíli utekla celá jeho rodina. • V plamenech mohlo ve vteřině skončit i vozidlo, v němž cestovala rodina, která netušila, že z jejich auta proudem teče benzin. Naštěstí jel okolo David Mangl a šoféra na nebezpečný problém upozornil. • A pro změnu na polské dálnici pomohl Mariusz Mazurek bezradné české rodině, která si nemohla dovolit odtažení rozbitého auta. • Mají hasiči někdy dovolenou? Nemají. To by museli nechat doma svoje statečné srdce. Profesionální hasič Miloslav Vašák z Pardubic v italském přímořském letovisku poblíž Ravenny přispěl k záchraně topícího se pětiletého chlapce. • **Všichni čtyři obdrželi Bernardovu cenu a dostali pivo na rok zdarma.**

140 litrů (280 piv) na rok zdarma pro každého hráče i členy realizačního týmu. To je speciální poděkování Rodinnému pivovaru Bernard České mužské basketbalové reprezentaci, která se na mistrovství světa v Číně hrdinsky probila až do čtvrtfinále a potěšila celý národ.

Miloslav Vašák

Česká a moravská pivovarnická akademie udělila Rodinnému pivovaru Bernard v Senátu Parlamentu České republiky v Praze dvě první ceny. Bernard zvítězil v kategorii pivovarů s výstavem 300 až 500 tisíc hl a cenu převzal vrchní sládek Josef Vávra. Druhé ocenění bylo pro značkovou prodejnu Bernard v Humpolci, a to vítězství v kategorii pivovarských prodejen.

Rodinný pivovar Bernard uspěl jako zaměstnavatel v Kraji Vysočina a vyhrál soutěž Zaměstnavatel regionu 2019 do 500 zaměstnanců. Cenu převzala v Brně HR ředitelka Jarmila Kasalová.

V pivovaru byla do provozu uvedena nová trafostanice v hodnotě přesahující 10 milionů korun. Stará trafostanice již plně nevyhovovala potřebám provozu a stála na místě, kde se nyní buduje nové návštěvnické centrum. S přestavbou pivovaru byl do provozu uveden i nový špejchar a vířivá kád.

Rodinný pivovar Bernard má letos za sebou další rekordní měsíční výstav nepasterovaného piva. Nejlepším měsícem se stal červen s rekordním výstavem v historii pivovaru – 44 703,22 hl. Nejprodávanejším pivem je v letošním roce Bernard světlý ležák Jedenáctka s 36 procenty z výstavu.

Na 62. ročníku Dočesné v Žatci zabodovalo nealko pivo, když světlé Bernard free v odborné degustační soutěži vyhrálo svoji kategorii.

Začátkem září byla zahájena kampaň výroby tradičního humnového sladu ve sladovně Bernard v Rajhradě, která je jednou z největších humnových sladoven v Evropě. V letošní kampani se plánuje vyrobít 6,5 tisíce tun humnového sladu, který z 90 % použije Rodinný pivovar Bernard.

Svatováclavské slavnosti českého piva 2019 přinesly Rodinnému pivovaru Bernard milé ocenění. Na druhém místě se umístil Bernard černý ležák s přísadou jemných kvasnic.

**ANTROPOLOGICKÁ
EXPOZICE
V MUZEU DR. ALEŠE HRDLIČKY**

Inovovaná Antropologická expozice v Muzeu Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci nabízí pěkně pohromadě vhléd do tajů genetiky, variability a anatomie člověka, jeho vývoje, paleopatologie i antropologického studia současné populace. Součástí je také replika pracovní světoznámého antropologa, humpoleckého rodáka Aleše Hrdličky spolu s expozicí indiánů, jejichž studiu se Hrdlička po celý život věnoval. I když je výstava cílena hlavně na laické publikum a děti – má pro ně řadu exponátů, se kterými si mohou pohrát, ukazuje nejnovější trendy v antropologickém výzkumu.

Proč někdo umí srolovat jazyk nebo proč má zrovna modré oči, objasňuje část expozice věnovaná genetice. Zvětšený model lidské DNA, který lze rozebírat, podrobný popis principů genetiky i Mendelovy zákony, to zde samozřejmě nesmí chybět. Návštěvníci díky vyobrazení některých snadno identifikovatelných znaků na těle mohou přímo sami na sobě zkoumat, jaké varianty

jsou nositelem, a přemýšlet o tom, jak se v jejich rodině daný znak dědí.

Moc pěkná a vzácná je soška ženy s takzvanou steatopygií v části expozice o variabilitě člověka. Steatopygie je název způsobu uložení tuku na hýždích, který se vyskytuje u žen afrického původu, například z kmene Kungů z polopouště Kalahari. Tuk se jim ukládá na hýždích v předozadním směru a některé ženy mají tyto partie tak vystouplé, že jim na nich může stát malé dítě. Díky globalizaci se s nositelkami tohoto znaku můžeme setkat i u nás, třeba u turistek nebo studentek ze zahraničí. Tato část expozice pak představuje vzhled lidí z různých částí světa a mapuje, jak se lidský organismus adaptuje na přírodní prostředí – jako individuum i jako celá populace v průběhu času.

Dominantami anatomické expozice jsou obří modely – ucho je zvětšené patnáctinásobně, srdce osminásobně. Z ucha lze vyjmout středoušní kůstky, srdce sice rozkládací není, ale je tak obrovské,

že je možné velmi dobře pozorovat anatomii síní, komor a chlopní. Model mozku pochází ještě z původní expozice. Návštěvníci tu uvidí i pravé kostry dospělého člověka a dítěte. Jsou velice vzácné, v dnešní době již není možné získat pravou kostru člověka a je minimum laborantů, kteří by ji dokázali takto perfektně smontovat. Pro hravé zájemce je k dispozici částečně rozložená, již pouze plastová, kostra člověka, na níž si mohou ověřit své anatomické znalosti při skládání do anatomické polohy.

Nejrozsáhlejší částí je partie věnovaná evoluci člověka, kde nelze přehlédnout repliku kostry neandertálského člověka z francouzského naleziště La Ferrassie, která představuje klasický typ svého druhu. Byla nalezena v roce 1909. Naproti skeletu stojí rekonstrukce těla neandertálce od autorské dvojice Eva Vaničková a Ondřej Bílek. Jedná se o velice zdařilou rekonstrukci dokonale vystihující vzhled neandertálce. A nejen vzhled. Vůně kouře a ohně,

kteřá se od neandertálce line, nemůže zůstat bez povšimnutí.

Řada vitrin však ukrývá mnohem více zvláštností a vědomostí. Určitě se neokoukají ani obrazy Zdeňka Buriana, které expozici tematicky doplňují.

„Všechno lidstvo je jednotného původu,“ prohlásil dr. Aleš Hrdlička na základě svých vědeckých bádání. Legendární výrok je v době, kdy si připomínáme 150 let od jeho narození, stále pravdivý, a připomínka toho, že bylo již dávno vědecky prokázáno, že jsme všichni jednoho původu a že patříme k jednomu živočišnému druhu a jsme si všichni, na celém světě, rovni, je stále na místě.

V tomto duchu se nesl i 6. Mezinárodní antropologický kongres dr. Aleše Hrdličky, který se v září uskutečnil v Humpolci, v Hrdličkově rodišti. Prestižní událost pro antropology z celého světa se koná jednou za deset let a antropologii obohacuje o nové poznatky, nové pracovní vazby i o nová přátelství.

**VÁŽENÍ ZÁKAZNÍCI,
SNAŽÍME SE POSUNOUT DIGITÁLNÍ TISK
STÁLE DÁL, A PROTO JSME LETOS V KVĚTNU
NAINSTALOVALI DVA NOVÉ STROJE, KTERÉ
JSOU V TUTO CHVÍLI JIŽ V PLNÉM PROVOZU.**

UV a 3D lakování!
První instalace stroje Duplo DuSense v ČR proběhla v květnu 2019 právě u nás. Zajímá vás, jak dopadne metalická či holografická folie nanesená na 3D UV laku? Zda umíme digitální UV lak do spadu?

Tisk bílou a stříbrnou!
Na stroji Xerox Iridesse tiskneme kromě CMYKu i přímou bílou a stříbrnou barvu nebo jejich kombinace. Přetiskem cmykové a stříbrné barvy docílíte metalického efektu v libovolném odstínu.

Obě technologie jsou vhodné pro náklady už od jednoho kusu a můžeme je kombinovat s kaširováním, nebo pálením laserem. V případě, že máte zájem se o našich nových tiskových možnostech dozvědět něco bližšího, neváhejte nás kontaktovat.

INDIGOPRINT, s.r.o., Areál Podkovářská, budova 2C
Podkovářská 674/2, 190 00 Praha 9 - Vysočany
+420 284 028 891 | obchod@indigoprint.cz | www.indigoprint.cz

INDIGOPRINT

Z úcty k předkům

Vladimír Mráz ml. | výkonný ředitel Mráz Agro CZ

Táta neobjevil nic nového, jen navázal na tradici.

Chvilé, kdy vedení přechází z otce na syna, jsou pro každou rodinnou firmu zásadní – a ne vždy úspěšné. V případě Mráz Agro CZ to vyšlo. I kvůli tomu, že český zemědělský podnik věří v kontinuitu, tradici, osobní vztahy. „Není vše jen o penězích,“ říká výkonný ředitel Vladimír Mráz mladší.

Vaše firma je v Česku dobře známá. Zaved'te nás, prosím, ke kořenům vašeho podnikání.

Táta je vyučený rybář, pracoval v Blatné, kde dodnes sídlíme, a krátce před rokem 1996 sháněl dostupné krmivo pro ryby. Protože měl přátele v plzeňském pivovaru, dostal se na pivovarské mláto. Laikům vždycky říkám, že tak, jako po turkovi zbude dole v kafi lógr, u piva zbude mláto, sedlina z přírodních materiálů. Pivo se odstředí, odfiltruje a zbytek odebíráme my.

Proč se váš otec pustil do vlastního byznysu?

Lidi okolo mu dávali najevo, že se zříká zodpovědnosti; nezacházeli s ním tak, jak by si představoval. Přitom on byl odmala pracovitý chovatel, pocházíme z vesnice a práce se on ani nikdo z rodiny nikdy nebál. Vždycky vypráví, že tu myšlenku nejdříve čtyřikrát zavrhnul, než se tím zkusil vážně živit. Jenže když mu vykládali takové věci, řekl si: „Já vám ukážu.“ Dal vypověď a šel do toho.

Jaké byly začátky?

Několik let trávil v práci šest a půl dne v týdnu, od šesti od rána do desíti do večera, od dispečinku po obchod. Kde dnes máme desítky lidí, to on zvládal sám. Byla jiná doba. Prvním zaměstnancem se stala moje maminka, ale síť se začala tak rozrůstat, až jsme vytvořili obchodní partnerství pro pivovary a servis pro ně. Stali jsme se známými mezi zemědělci. Mláto a další potravinářské materiály

jsou dodnes základem našeho podnikání, i když se postupem let nabalily další věci.

Jakou ideu váš otecrazil?

Táta pořád cítil, že mláto není něco, co se bude prodávat jen tak. Že nebude nabízet něco, co nefunguje. Spolupracujeme s výzkumnými ústavami a mláto má prokazatelný pozitivní vliv. Pokud jsou jím krávy krmeny, nadojí podstatně víc litrů mléka. Něco to stojí, ale chovatelům se to vrátí.

A taky se vše nese v duchu jednoho z vašich hesel, tedy že současnost vychází z minulosti?

Přesně tak. Navazuje to na náš původ. Jsme z vesnice a moje babička neustále opakovala, že bychom potřebovali zažít bídu. Oni ji znali a pamatovali si na ni, ať už z války, nebo z předchozích období. Lidi si vážili úplně všeho. I když se mylo nádobí, voda se ještě jednou použila třeba pro prasata. Čili se pracovalo s vedlejšími produkty. Tak, jak to děláme my.

Jen u vás jde o obrovské objemy, že?

Pouze mláto dnes vozíme v sezóně až čtyřicet kamionů denně. Jen pro představu, ze 100 litrů uvařeného piva vznikne dvacet kilogramů mláta, z čehož usoudíte, kolik piva se produkuje. Zároveň jsme zodpovědní vůči pivovarům, ony totiž mají na skladování vedlejších produktů a odpadů omezené možnosti.

Jak to tedy řešily dříve?

Jezdilo k nim spousta malých zemědělců s dřevěnými kárkami, všude to padalo a teklo, vždyť mláto tvoří až z 80 procent voda. Do toho přišla éra privatizací, do starších českých pivovarů vstupovaly zahraniční korporace, zvyšovaly se hygienické nároky. V pivovarech, kde se skladovalo například jen 50 tun mláta, stačilo, aby jeden drobný zemědělec nepříjel, a oni tím pádem nemohli vařit. Otec byl první, který se stal

prostředníkem a spojkou mezi českými zemědělci a pivovary. Garantoval jim pravidelný odběr a to, že vždycky přijedou spolehlivá auta. Dnes vyjma několika pivovarů svážíme z většiny Česka.

Takže vznikla situace, z níž těží všechny zúčastněné strany?

Táta tomu dal systém a nabídnul takové služby, že se na něj pivovary mohly a dodnes mohou sto procentně spolehnout. Zemědělci zase získali pravidelnost. Ví, že dostanou mláto každý týden tolik, kolik chtějí – nejen, když pivovar zrovna vaří. Táta neobjevil nic nového, jen navázal na tradici. My vždycky zmiňujeme Dařbujána a Pandrholu, kde se mláto taky objevuje.

Tradice pro vás není prázdné slovo...

Různé divize velkých firem se také zaměřují na to, co děláme my, ale rozdíl je v tom, že my jsme Češi, rodinná firma. Pro někoho to jsou prázdná slova, ale my si na tom zakládáme. Zemědělci to vnímají a vnímají to i směrem k pivovarům, se kterými spolupracujeme. Teď jsem nedávno četl, že na dividendách odteklo z Česka 300 miliard korun do zahraničí. My to, co vyděláme, vracíme do firmy a přidanou hodnotu chceme vytvářet tady.

Kacířská otázka: Proč? Nevydělávali byste jinak víc?

Jde o principy. Odvezeme denně těch 40 kamionů mláta, kterým se nakrmí české krávy, což zase prospívá českým zemědělcům. Existují subjekty, které podobné produkty z Čech odváží například do Německa pouze proto, že dostanou o pár korun víc. Pak se mlátem vykrmí německá kráva, pošlou ji na německá jatka, my si ji koupíme v německém obchodním řetězci, a ten odvede zisk zpět do Německa. To my nechceme! Filozofie rodinné firmy je jednoduchá: jde o dlouhodobost. Když něco budujeme dvacet, třicet let, nezrušíme to ze dne na den

VLADIMÍR MRÁZ *1990

Vystudoval mezinárodní vztahy v Praze a v Lisabonu, mluví plynně i portugalsky. V letech 2014 a 2015 pracoval v Bruselu v zastoupení Hospodářské komory ČR. 1.1. 2017 převzal vedení rodinné společnosti Mráz Agro CZ, největšího zpracovatele vedlejších produktů pivovarnictví v republice. Do skupiny dnes patří šest společností včetně malého zemědělského podniku a rybářství. Sektor českých výrobců krmiv nadále zastupuje v Bruselu ve výboru pro udržitelnost.

a stovky milionů obrátu. Nic proti Bruselu, stále tam dojíždím jako zástupce českých výrobců krmiv, ale když kamkoli přijdete s ideály a zároveň máte vhléd do toho, jak vše funguje v realitě, čeká vás náraz.

Měl jste vlastně možnost dělat něco jiného než navázat na otce?

Odmala jsem věděl, že mě firma čeká, že je to moje zodpovědnost. Chvilí jsem s tím bojoval, ale důležité bylo, že jsem byl a jsem schopný si najít věci, co mě baví. Obchodujeme i se zahraničím, takže cestuji a využívám svoje jazykové schopnosti. V roce 2014 jsem se vrátil z Bruselu a chvíli tátovi dělal pravou ruku. V roce 2017 jsem pak kompletně převzal výkonné vedení společnosti, výroby krmiv a obchodu. Zemědělská činnost jako taková – tedy klasika, kombajny, traktory, rybářství – je dál v tátově gesci. On je prostě chovatel, já k tomu nebudu mít nikdy tak blízko jako on.

Zní to jako logická dělba práce.

Tátu to baví na poli, ale sedět u počítače, posílat maily, hledět do excelu a řešit dennodenní operativu? Na to už má nás. S finančním ředitelem a vedoucím obchodu máme tříčlenné grémium, pravidelně se radíme a tátovi jednou měsíčně skládáme účty.

Mluví vám do toho?

Spíš nám nadává, když s ním nemluvíme. Myšleno v dobrém, protože střeby jsou potřeba, firma se musí pohybovat. Pokud by se tak nedělo, rychle by skončila.

Cítíte z otce spokojenost, že firma zůstala v rodinných rukou?

Myslím, že je rád. Výsledkově se nám daří, a hlavně na něm vidíme, že z něho spadla spousta tíhy a starostí. Poslední roky to bylo znát zdravotně i psychicky. Generační výměny probíhají všude, nejen u nás. Pivovary, kam táta dřív jezdil a kde měl kamarády, z velké části převzaly nadnárodní společnosti. Takže když dnes jedu na jednání s českým pivovarem, musím do zahraničí a anglicky se bavit s cizincem mého věku. Zmizeli lidé, a tím pádem někde i vztahy.

Mrzí vás to?

Je na nás, abychom s tím bojovali, nové době se přizpůsobili, a na mně, abych budoval vztahy nové. Ale třeba zrovna pivovar Bernard je skvělou ukázkou toho, že přátelské vztahy lze udržet i v dnešní době. Ale jestli to je, nebo není smutné... Lidí odchází a přicházejí, v životě i v obchodě. A firma je svým způsobem také živoucí organismus, tak jako člověk.

Chce vás někdo kupovat?

Čas od času přijde nějaké natuknutí, většinou ze západní Evropy. Ale dá se říct, že ani nevstupujeme do jednání. Nemáme k tomu důvod. Máme rozjetých spoustu věcí. Navíc by se mi to přičilo.

Co je pro českou firmu, která chce působit v Česku, nejtěžší?

Řeknu vám takový paradox k dovozům. Dneska vás vyjde často levněji něco přivést z Nového Zélandu než z Prahy do Blatné.

Odpusťte mé překvapení, ale jak je tohle možné?

Třeba jablka se naloží na obrovské nákladní lodě, jež vezou tisíce kontejnerů. Pokud se nebavíte o malých objemech a nevádí vám, že zboží přijede za měsíc, je to levnější. Lidí jsou pak odtrženi od reality. V rámci globálních koncernů sedí nad každým šéfem další šéf, nad ním další a další, až se všechno dostane k někomu v Londýně, ten se podívá do excelové tabulky a opakuje: Potřebujeme růst a růst.

Jak takový koloběh narušit?

Vždy to musí jít odspodu. Třeba v Rakousku se to podle mě daří. Tam by bylo nemyslitelné, že by ve výběrovém řízení přišla nerakouská firma, nabídla lehce výhodnější cenu a oni by řekli ok, tak si to všechno odvezte do Česka. Taky jsem to dřív nedělal, dneska už ano – zkoumám, odkud potraviny jsou. Je to čistě o návycích. Myslím si, že to, že se lidé koukají pouze na cenu, už neplatí. Zajímá je země původu. Snažíme se o podobnou osvětu i u zemědělců. Vydáváme vlastní krmivářské noviny, pořádáme konference a chceme, aby se i zemědělci zajímali, odkud je krmivo, které zrovna krmí, a kdo jim ho vlastně prodává. Jestli je to česká rodinná společnost, nebo odštěpný závod nadnárodní společnosti s neznámým vlastníkem.

Jak takovou změnu urychlit?

Je na nás všech. Na výrobcích i na médiích, abychom dokázali sdělit zákazníkům jasnou informaci. Dřív platilo, že cokoli přichází ze Západu, je lepší. Málem jsme si mysleli, že v Německu i stromy rostou rovněji a tráva je tam zelenější. Nezmění se to z roku na rok, ale myslím, že věci jdou správným směrem. Za deset let budeme dál, třeba vznikne nějaký ryze český řetězec. Třeba lidé budou přebírat potraviny a říkat si: Tohle je české, to podpořím.

Jste optimista?

V rámci zemědělství ano. Zemědělství bude fungovat vždycky a za každé éry, ať bude šťastná, nebo smutná. Lidé budou vždycky potřebovat jíst. Směr, který je nastavený, má sice za mě určité obtíže, ale je to správný směr.

A mimo obor vašeho podnikání?

Mám rád historii a říká se, že se dějiny opakují, jenže lidé se bohužel moc často nepoučí ze svých chyb. Zvykli jsme si na dobu blahobytu, bohatství. Všichni říkají, jaká proběhla v letech 2007 a 2008 krize, ale já na to odpovídám: No, pokud krize dneska znamená to, že si místo superba koupíte octavii... Krize, která před lety přišla a je tu stále, je krize morální, jak o ní kdysi mluvil Baťa. Já sám se jen bojím, aby v budoucím důsledku všech menších kroků nedošlo i k něčemu vážnějšímu, a to nejen ve světě, ale i u nás, v relativně bezpečných vodách.

informační systém

STANDA FRČÍ NA KARATU
A NA ČEM JEDETE VY?

www.KaratSoftware.com

Domácí kapela

DAWSON CITY

SNÍH LETOS NAPADL UŽ NA KONCI ZÁŘÍ.

To roztaje.

JEN TAK TAK, ŽE JSME STIHU NASEKAT DŘEVO NA ZIMU, VYUDIT PÁR LOSOSŮ A VYPÁLIT TROCHU KOŘALKY Z BORŮVEK A OSTRUŽIN.

Jo, roztaje, ale až na jaře.

KDYŽ VENKU LEŽÍ SNÍH, NENÍ NAJEDNOU DO ČEHO PÍCHNOUT. CHVÍLŮ JE TO KRÁSNÉ LEŽET JEN TAK V POSTELI A NIC NEDĚLAT.

Nečum na mě, opičáku, nebo...

Ty na mě nečum, obludo, nebo...

ALE ZA TÝDEN MÁTE STRACH, ABYSTE PO SOBĚ NESKOČILI A NEZAKROUTILI SI NAVZÁJEM KRKEM.

Kristova noha, za co? Nechte toho oba, nebo...

JEŠTĚ ŽE TU JE MUZIKA. A TAK VYTÁHNU KYTARU, CO TADY ZBYLA PO UČITELI, KTERÝ TU HNED PRVNÍ ZIMU ZMRZNUL.

Hoří dům do noci jako rudý drak, u ohně tančí se a zpívá, až slunce zavelí jít spát, zbyde tu jen popel a prach.

BLACK MÁ TRUMPETU JEŠTĚ Z BĚLÉHRADU A EMA KRÁSNĚ HRAJE NA HOUSLE.

Klid, to je jen Vyschlej Bill.

ŘÍKÁME SI DOMÁCÍ KAPELA. HRAJEME PÍSNÍČKY, CO MÁME RÁDI.

A CO JSOU O LIDECH, CO UŽ S NÁMI NEJSOU.

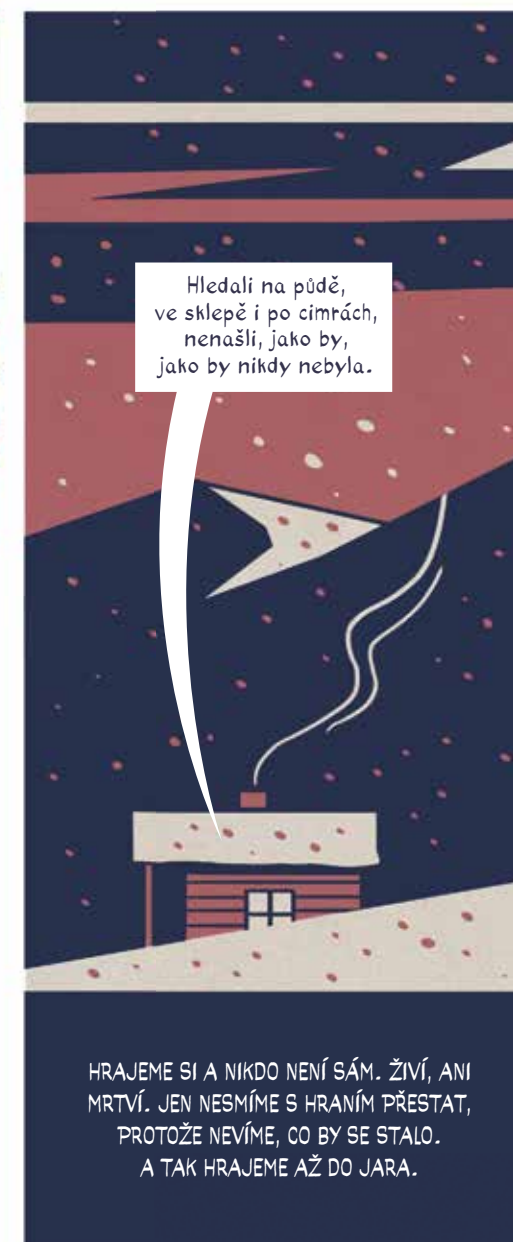
Dobry večer.

A JAK TAK HRAJEME, TAK SE NAŠE CHALUPA TĚMI TVÁŘEMI ZAPLNÍ.

Hoří dům do noci jako rudý drak, u ohně tančí se a zpívá, až slunce zavelí jít spát, zbyde tu jen popel a prach.

ŘEKNU VÁM JEDNO, LIDI U NÁS NEUMÍRAJÍ. JSOU TU S NÁMI NAPOŘÁD. A TAK K NÁM PŘIJDE VYSCHLEJ BILL, CO HO NAŠLI POD VELKOU SKÁLOU S HLAVOU Z POLOVINY USTŘELENOU. NEBO KRÍVÝ JIM, CO MU JEHO STARÁ VRAZILA DO ZAD NŮŽKY, PROTOŽE JI STRAŠNĚ TRÁPIL. I CHLAP, KTERÉMU NIKDO NEŘEKL JINAK NEŽ ČERT, PROTOŽE JAKO ČERT VYPADAL. A TAKY LÍDA, KAMARÁDKA EMY, KTERÉ SE ŘÍKALO ČARODĚJNICE A JEDNOU V NOCI SHOŘELA I S CHALUPOU.

Hledali na půdě, ve sklepě i po cimrách, nenašli, jako by, jako by nikdy nebyla.

HRAJEME SI A NIKDO NENÍ SÁM. ŽIVÍ, ANI MRTVÍ. JEN NESMÍME S HRANÍM PŘESTAT, PROTOŽE NEVÍME, CO BY SE STALO. A TAK HRAJEME AŽ DO JARA.

Zálohování v Česku aneb Jak to dneska vlastně (ne)funguje

V létě se čtenáři různých médií mohli dozvědět nepřekvapivou informaci – Češi doslova milují balené nápoje. Pro mě je však překvapivý fakt, že ochucené i neochucené vody nakoupilo v loňském roce 95 % domácností! To není málo. Průměrná domácnost nakoupila 432 litrů nealko nápojů a utratila za ně přes 3660 Kč. Nakupovat chodíme zhruba jednou za pět dní a průměrně si domů odneseš šest litrů nealkoholických nápojů. WOW. Představte si ten tělocvik – co litr, to kilo. Většinu slazených vod si lidé odnášejí v PET lahvích a plechovkách. A oba druhy obalů se stávají hvězdami ve světle reflektorů. Vedle PET lahví a plechovek však funguje řadu let systém vratných zálohovaných lahví zejména v segmentu piva.

Zálohy nejsou ničím novým. Jedná se o koncept, kdy při nákupu zaplatíte finanční část navíc, která se váže například k obalu či výrobku samotnému. A až vám daný předmět doslouží (dopijete nápoj v zálohovaném kelímku nebo dopijete balenou vodu), dostanete finanční obnos zpět. Naprostá většina spotřebitelů je tak motivována nosit obaly zpět. Kdo by vyhazoval něco, co má hodnotu? Diskuze o zálohách však v poslední době dosáhla absurdních rozměrů. V rámci široké veřejnosti je na zálohy jasný pohled. Chceme je. Vratná záloha by podle průzkumu agentury Ipsos motivovala 86 % Čechů k tomu, aby lahve nosili zpět do obchodu.

V odborných kruzích je ale diskuze horlivá. Pro jsou obaláři, ekologické organizace a část obcí, které si stěžují na to, že paradoxem dnešní doby je třikrát dražší svoz plastů než směsných odpadů. Proti je kolektivní systém zajišťující sběr, ministerstvo a odpadářské firmy. Není mou úlohou soudit, kdo má pravdu. Jsem totiž přesvědčená, že zálohovat budeme. Dnešní situace je totiž výsledkem doby, kdy

jsme v Česku podcenili jednu významnou skutečnost – až do teď jsme se plácali po ramenech nad tím, jak skvělí jsme recyklátoři. A přitom jsme za skutečnou recyklaci označovali množství odpadů, které odneseš do žlutých popelnic – tedy odpady, které vytřídíme. Tam ale příběh nekončí. Obsah žlutých popelnic se totiž dostává na dotřídovací linky, které jsou pomyslným finálním soudem pro plasty. Jen méně než půlka se jich využívá dál, protože mají kladnou ekonomickou hodnotu, a ta druhá, větší část, končila dřív v zemích třetího světa a dnes na skládkách nebo v teplárnách. A lehká matematika ukazuje přesná čísla...

Ze 100 % plastových obalů uvedených na trh třídíme 68 %. Z nich využijeme sotva polovinu (pro lehkost počítání uvádím polovinu, tedy ještě přidávám), a tak jsme na čísle 34 %. Takové je u nás využití plastů. A to je skutečná recyklace. Rozum mi stojí nad tím, že se tato dvě slova, tedy „třídění“ a „recyklace“ doteď zaměňovala. Rozum mi stojí i nad argumentem, když někdo řekne, že pokud oddělíme PET lahve ze žlutých nádob, tak se trh zhroutí. Nezhroutl se už dávno? Nepodivil se někdo nad tím, jestli je fér, aby obce na svoje náklady platily svozovým odpadovým firmám horentní sumy za materiál, který z poloviny končí na skládkách?

Cirkulární ekonomika totiž funguje jen ve chvíli, kdy je systém transparentní a férový. Je fér, aby obalové firmy, které na trh uvádí PET lahve prakticky svým materiálem, financovaly celý trh a přitom platily stejně jako firmy, jejichž plasty nemají žádnou hodnotu a končí na skládkách? Myslím si, že ne. A zřejmě není ani lehké být v kabátku obalářů, kteří mají nově nakázáno používat recykláty, ke kterým se dnes prakticky nemohou dostat, neboť po tom, co PET projde

dotřídovací linkou, tak je často prodávána do zahraničí a do Česka se pak absurdně skupuje zpět. Odpadový trh je plný absurdit. Do dneška však zajímavým způsobem mnoha stranám vyhovoval. Což se očividně nedá říci o zálohách...

Ukazuje se tak čím dál více, že současný systém selhává ve skutečné recyklaci a alarmující jsou například čísla týkající se i recyklace hliníku. Zde cílů Evropské unie a využití nedosáhneme, ani pokud bychom po České republice zintenzifikovali síť na každém rohu. Je pro mě nepochopitelný i fakt, že jsme doteď hliník, cenný a téměř nekonečně recyklovatelný materiál, netřídili a začínáme ho řešit, až když to po nás chce, velmi správně, Evropa. Zálohový systém přitom řeší PET i plechovky a v tom je jeho výhoda. Češi systém vítají, naprostá většina je pro, a zálohovaný systém je navíc upravitelný dle potřeby a inovativních možností trhu. Věřím, že vše nestojí jen na nákupu zálohovacích automatů do velkých prodejen, v dnešní době jde jednoduše evidovat etikety či kódy z PET lahve i jinými způsoby, a odběr tak bude možný i na malých prodejnách. Argumenty o tom, že je navržený systém „proti principům cirkulární ekonomiky“, jsou spíše úsměvné a za mě jsou jen známkou toho, že jsou protivníci systému v koncích. Zálohy jsou naopak ukázkou výborné praxe, materiál je možné ihned využít v místě zpracování a PET vložky tak nemusejí procestovat celou Evropu, než se k nám opět vrátí, což je dnes běžná praxe. A argumenty o tom, že Češi, kteří dnes chodí do obchodu pro balené vody jako do posilovny, nebudou ochotni nosit je i zpět, protože to pro ně bude těžké, je lichý. Navíc by se nám všem ulevilo, pokud by PETky a plechovky natrvalo zmizely z přírody.

Můj pohled na svět

Můj základní pohled na svět je pořádně rozostřený. Když mi bylo šest let, ztratila se mi doma výstavní skleněná kulička, kterou jsem chovala jako poklad. Taková ta s duhovou vrtulkou v bříše, moc jich tehdy nebylo. Vzpomínám si, že mě maminka, která z našeho společného povídání nad obrázky pohádkových knížek už tušila, že to bude chtít nějaké dioptrie, přesvědčila k návštěvě oční ordinace slibem, že když dostanu od paní doktorky brýle, milovanou kuličku určitě najdu.

Skleněnka se nenašla (k tomu se, s dovolením, ještě vrátím), dioptrie a cylinder ve sklech však srovnaly můj pohled na svět a zároveň mi s brýlemi přistál do života pěkně neposedný prvek. Kdo nenosil brýle, nepochopí, kde všude se může tahle, nikoliv úplně titěrná, věc zdržovat a měnit pohled okolního světa na vás, protože uznejte, že když třeba na poradě hledáte brýle a máte je na hlavě, případně už na nose, moc vážnosti vám to nepřidá. Myslím, že k pádu císaře Nera v Římě určitě musel přispět i fakt, že používal ke korekci zraku broušený smaragd a s hledáním smaragdu ve všech těch polštářích na hostinách... To tedy Nerovi nezávidím a určitě při tom zhusta ztrácel majetát.

Já bez brýlí nesmím za volant, mám to napsáno rovnou černými písmenky na růžové kartičce zatavené v plastu, každá ruka zákona na to hodí oko. A tak prostě ráno brýle najít musím. Mám troje, protože se jednak nemůžu nasytit té záplavy nádherných obrouček (když mi bylo těch šest, paní optička měla v socialistické optice k dispozici jen jedny dětské), a jednak mě dost vyděsila moje soukromá dlouhá hledání (kdo by to byl řekl, že odložím brýle mezi pečivo) plus historiky ostatních spřátelených brýlounů. Jedna kolegyně ze sborovny si musela pořídit nové brýle po víkendů na chatě, kde trávila čas zavařováním okurek. Zřejmě při poslechu nedělní pohádky v rozhlase, ale to neví jistě, patřičně zasněná přiložila složené brýle mezi okurky a zavařila je. Objeveny byly až při přípravě bramborového salátu na Vánoce. Proto mám brýlí vícero. Čert ví, co se může stát.

A co šňůrky na krk, říkáte si možná. Nic ve zlém ke starším ročníkům, ale zeptejte se kohokoliv pod padesát let, co si o nich myslí, a získáte jasnou představu. Možná taky jednou bude šňůrka moje záchranné lano, ale zatím máme na společné chvíle čas.

Ostatně ztratit brýle může samo o sobě přinést taky velmi zajímavý pohled na svět. „Proboha! Kdo ty holuby polil,“

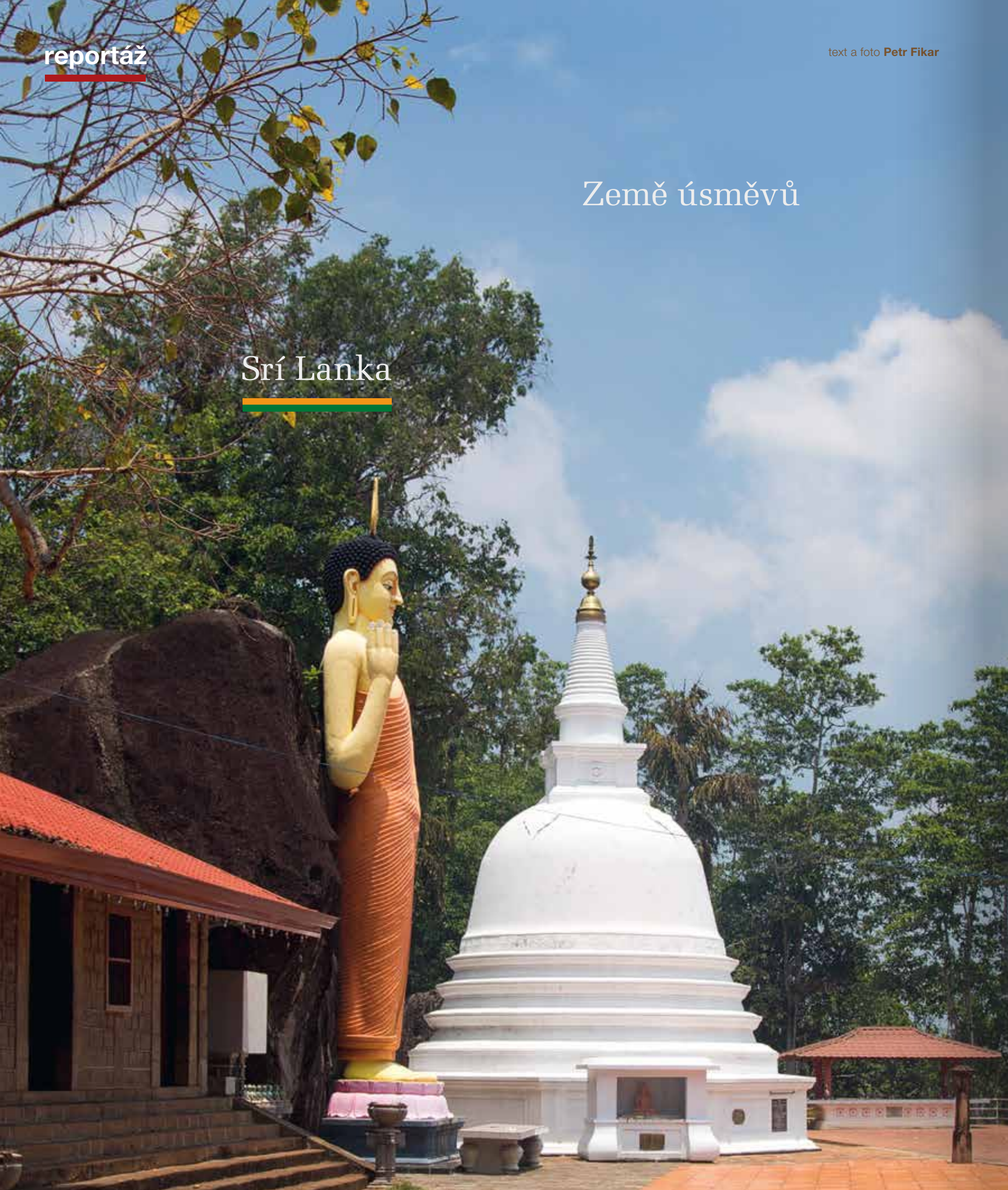
volala zděšeně moje kamarádka Jana, která zapoměla brýle a (ne)viděla pořádně, že to, co se před ní zmitá na vánočním trhu na chodníku, nejsou polití holubi, ale kapři z převržené kádě. Jiná kolegyně ze sborovny mě poučila, že byt vypadá hned lépe uklizený, když si po příchodu domů sundám brýle u dveří. „Akorát by to chtělo sebrat je rovnou i návštěvám,“ dumala. „To jsou ale úžasně vycvičení pejsci,“ rozplývala se jiná kamarádka na procházce s manželem poté, co nechala brýle doma. „A jak jsou krásně vycvičení, udržují přesné rozestupy,“ libovala si, dokud „pejsci“ nepřijeli blíž a neukázalo se, že páníček nevenčí čtyři dokonale vycvičená zvířátka, ale že veze malý čtyřkolový vozík a přesné rozestupy udržují černé pneumatiky.

Sečteno a podtrženo, řekla bych, že máme všichni velké štěstí, že na ten hlavní pohled na svět žádné brýle nepotřebujeme. Dokonce i ty růžové se hodí jen někdy. Nepotřebujeme optiku, aby nám tam všechno vyjasnil, máme svoji vnitřní. Utváříme si pohled na svět vlastní cestou, a když se nám náhodou rozostří, najdeme ho zase v sobě.

P. S. Tu kuličku mi snědla sestra. Záviděla mi ji, a tak ji spolkla. Přiznala se k tomu minulý měsíc na velké rodinné oslavě.

Země úsměvů

Srí Lanka

Vzdušnou čarou 7589 kilometrů, 10 hodin letu. Tolik je vzdálená země, kde se zastavil čas a nikdo nehledá okamžitý recept na proměnu v moderně vyhlížející společnost. Vše, co nám se zdá samozřejmé, potřebné, nepostradatelné, pozbývá po několika dnech strávených na tomto zeleném ostrově poblíž rovníku pod jižním cípem Indie logiku a opodstatnění.

S hlavou plnou otazníků a očekávání jsme vystoupili z letadla a nechali se omámit pro Středoevropana nezvykle horkým vzduchem a září slunečních paprsků, které se draly zpoza ranního oparu nad hlavním městem Colombem. Cestou po ostrově návštěvník záhy pochopí, že rychlé tempo silniční dopravy se dá zvládat, sice s občasným úděsným výrazem ve tváři, ale i bez kvalitních cest, semaforů, reklamních sdělení a ukazatelů všeho a všech. A tak i u nás došlo během několika kilometrů cestou na hotel k pochopení, že bez troubení se místní silniční doprava neobejde a čím silnější a častější je jeho frekvence, tím blíže jste k centru právě projížděného města. Za zmínku stojí, že pro nás typické ukazatele začátku a konce obcí oddělené alespoň krátkým pásem lesa zde budete hledat marně. Vše je vlastně „slito“ v jeden souvislý celek táhnoucí se podél silnice a jen počet lidí kolem cesty a v přilehlých uličkách vám dá možnost odhadovat, zda projíždíte městem větším či menším, nebo jen nepatrnou osadou. Ale bát se nemusíte. Řidič nás vždy během cesty na každé zajímavé místo upozornil a s podrobným výkladem nás seznámil, na co jsou místní Cejloňané patřičně hrdí. Samozřejmě nejčastěji se jeho slova stáčela k všudypřítomným chrámům zasvěceným buddhismu. Víře, která na ostrov pronikla ze sousední Indie někdy v průběhu třetího století před naším letopočtem. Místní obyvatelé jsou silně věřící, což postřehnete na mnoha místech, třeba i na nejrůznější ulici, kde si lidé v hloučku najdou chvíli pro meditaci. Zajímavé je, dle upozornění našeho řidiče, který se stal překvapivě obratným a znalým průvodcem, že během cest po ostrově nalézáme někdy téměř v těsném sousedství chrámy a kostely několika vyznání. Divoký oceán, který neustále bičuje pobřeží až překvapivě vysokými vlnami, nás lákal k vykoupaní a svlažení se, ale zvyklost klidných hladin domácích rybníků nás zprvu nepatrně odrazovala a nutila hledat místa, kde skalní masívy zasahují do oceánu a krotí vlny v přijatelné šplouchání. Netrvalo však dlouho a po několika dnech jsme i my našli ten pravý recept na prvotní strach z vysokých vln a s nadnášením z úžasné sluncem vyhřátého oceánu si užívali koupání na kterémkoliv místě. Blankytně modrá voda a nekonečně dlouhé písečné pláže lákají k procházkám a jen občas vás vyruší místní domorodec. S všudypřítomným úsměvem s vámi zabředne do uvolněného rozhovoru. Jelikož se povětšinou jedná o majitele mini barů nebo malých restaurací, kterých je při pobřeží nespočet, není nic lehčího, pokud zatoužíte okusit místní rybí speciality, než přijmout pozvání a s nádherným výhledem ze stínu palmového

háje si nechat servírovat gastronomicky nepoznané delikatesy. Ony zmíněné mořské speciality loví rybáři každé ráno s patřičnou dávkou řemeslné zručnosti do sítí a tak nějak po starém způsobu. Žádný motorový člun, jen starý katamarán a spousta lidské síly a dřiny. Osobně jsem se zúčastnil jednoho vytahování sítí a musím podotknout, že se jednalo o nádherný zážitek. O kuchyni na ostrově se dá říct, že je velice rozmanitá, co se týče kombinací chutí. Není problém okusit zázvor s ananasem nebo mangem. Základem je vždy mnoho zeleniny a ovoce. Pro milovníky banánů mohou vřele doporučit banány červené, které chuť tohoto tropického ovoce posouvají ještě o něco výše, než jsme zvyklí. Ale zpět k návštěvě plážové rybí restaurace. Po jídle, pokud pocit nasycení dovolí, určitě zaujměte pozici poledního relaxu a nechte si naservírovat něco z nabídky koktejlů. Doporučuji a konstatuji, že jsou skvělé. Brčko, které bude u sklenice, použijete maximálně jako náhražku dalekohledu při sledování obřích nákladních lodí plujících na obzoru. Koktejly jsou totiž neskutečně husté, snad dle našeho marketového označení ne stoprocentní, ale dvěstěprocentní. Pokud budete spokojeni, a my byli pokaždé, určitě věnujte majiteli několik vřelých vět do „knihy návštěv“. Bude vděčný, ještě více usměvavý a rád s vámi posedí v přátelské rozpravě. A když už jsem zmínil slovo věnování, mějte v batohu přibaleno vždy několik bonbonů. Malé děti, které zatím nejsou školou povinné a neustále se motají rodičům do obsluhy hostů, a to i našemu hostiteli, vám za pár těchto sladkostí rády zapózuji před fotoaparátem. Vy přes sklo objektivu uvidíte, že pouhý dárek v podobě bonbonů dokáže vykouzlit v dětských očích nefalšovanou radost a nadšení. Srí Lanka je na naše poměry velice chudá země a pohled na obydlí některých lidí je žalostný. Ale i tito lidé z nejchudších částí vám pozdrav opáčí pozdravem a přidají milý úsměv. Člověk si v tu chvíli rychle uvědomí, čeho je potřeba si vážít a že není k životu nezbytné vše, co nás doma obklopuje.

Oceán překvapí, vnitrozemí uchvátí a nás čekal následující den výlet na jihozápadní část ostrova do města Galle, které je považováno za jedno z nejkrásnějších měst na Srí Lance. Základy tohoto města položili v 16. století Portugalci a zanechali zde pevnost přestavěnou do dnešní podoby následnými osadníky, Holanďany. Je zařazena na seznam světového a kulturního dědictví UNESCO. Za návštěvu rozhodně stojí majestátní maják a městské hradby, které dokázaly ochránit obyvatele před tsunami v roce 2004. Na první pohled se město liší množstvím protestantských kostelů, dlouhými ulicemi lemovanými vysokými domy v koloniálním stylu. Průvodcem po městě se nám stal sympatický mladík, který se svým „tuktukem“, motorovou tříkolkou, bravurně zvládal cestu ranní špičkou a nabídl jak okruh zmíněným historickým centrem, tak okrajem města. Jestliže střílka kompasu ukazovala pro tento den dolů k jihu, příští den se otočila k severu do vnitrozemí a nás čekalo

třídenní putování ostrovem. Samozřejmě opět s novým průvodcem, který nás upoutal nezaměnitelnou podobou s Frediem Mercurym. Bohužel jméno této rockové legendy mu nic neříkalo, ale o to víc se celý den bavil srovnáním, že on, muž, je Queen. Po téměř třech hodinách v autě nás přivítalo druhé největší město Srí Lanky Kandy. Město v hornaté oblasti bylo posledním královským městem až do roku 1815, kdy ho dobyli Britové. Pro buddhisty se zde nachází jeden z nejvýznamnějších chrámů, chrám Buddhova zubu. Okouzující stavba se zlatavou střechou stojí na břehu jezera a je v ní podle legendy ukryta nejcennější buddhistická relikvie – Buddhův zub. Za prohlídku stojí určitě i rozkvetlá královská botanická zahrada Peradeniya. Vše se bohužel za jeden den stihnout nedá a před námi bylo již jen ubytování a večerní relax u bazénu. Další den po snídani plné vitamínů a cestě trvající necelé dvě hodiny nás přivítal jeskynní chrám Dambulla. Jeden z nejrozsáhlejších a nejlépe zachovalých jeskynních chrámů s velkým množstvím nástěnných maleb a buddhistických soch. Cestou zpět nám náš průvodce umožnil okusit atmosféru rybích trhů, malých manufaktur, uliček plných obchůdků, kde samozřejmě byla splněna povinnost koupit domů nějaký malý dárek. Poslední výletní zastávkou bylo místo, kam jsem se osobně těšil nejvíc. Čekala nás posvátná hora Sigiriya. Prašná cesta vedoucí k téměř 200 metrů vysoké skále je lemovaná vodní zahradou, kde však vodu najdete pouze v období dešťů. Zato cedulky upozorňující na bezpečnou vzdálenost a nekrmení malých všudypřítomných opic najdete všude. Začíná výstup po točitém schodišti a mě při pohledu na nekonečné množství schodů stoupajících k obloze začíná pomalu opouštět prvotní nadšení. Procházíme přes malé jeskyně se zdmi pomalovanými tvářemi krásných žen, ale jestli je každá opravdu představitelkou jiné národnosti, si netroufáme usuzovat. S vypětím všech sil se dostáváme na samý vrchol hory a naše snažení je odměněno nádherným pohledem na okolní krajinu posetou jezery a nekonečnou džunglí. Procházíme po rozlehlé plošině mezi zbytky zřícenin královského paláce a na jazyk se dere otázka, jak bylo možné v době dávno minulé vybudovat v takové výšce palác nebo chrám obrovských rozměrů. Pozdním odpolednem se vracíme na pevnou zem, kde nás již očekává řidič a dlouhá cesta zpět do hotelu a na písčnou pláž k oceánu. Posledních několik dní trávíme již jen odpočinkem na pláži. Podvečerní procházky, kdy zapadající slunce zbarví fotky do teplých tónů a my máme poslední možnost seznamovat se s lidmi, kteří se smějí snad čtyřicet hodin denně a svojí nevtíravou vstřícností si dokážou získat každého. Odjíždíme a cestou letadlem se vracíme vzpomínkami do míst, kde se čas snad opravdu zastavil a lidé dokážou spokojeně žít i s málem.

Bílkův dům v Chýnově

Pozoruhodný nevelký dům v jihočeském Chýnově postavil sochař František Bílek z režného cihlového zdiva s dobovými dřevěnými prvky. Fasáda domu je vyzdobena několika štukovými reliéfy, které jí dodávají zvláštní půvab. Uvnitř domu je už několik let expozice Bílkových děl, a to zejména těch, která vytvořil právě v Chýnově. Dále tu vystavují dva modely velkých a bohužel nerealizovaných pomníků. Díla jsou v duchu tehdejšího symbolismu. Do Chýnova se František Bílek uchýloval pravidelně. K jeho významným dílům patří plastika v chrámu svatého Víta a jeho pražská vila, kde je dnes umělcovo muzeum. Významný český sochař a grafik se narodil v roce 1872 v Chýnově a zemřel tamtéž v roce 1941.

Nejlevnější energie jsou ty, které nespotřebujete

e.on

Úspory energií najdeme v každé firmě

Provozy dnešních firem jsou v mnoha ohledech složité a specifické. Jedno ale mívají společné, a tím jsou vysoké nároky na energie. Díky dlouholetým zkušenostem víme, kam se podívat, abychom našli možnosti, jak energiemi šetřit. A tím vám ušetříme i peníze.

eon.cz

SPRÁVNÝ BELGIČAN MÁ ČESKÝ PŘÍZVUK

BERNARD BOHEMIAN ALE - NEJLEPŠÍ EYL BELGICKÉHO TYPU NA SVĚTĚ

DALŠÍ ČÍSLO V LEDNU!